

Včely nacházejí nektar a pyl také v květech četných letniček a trvalek v ozdobných částech zahrad a parků kvetoucích od brzkého jara (talovín – *Eranthis* sp., čeméřice – *Heleborus* sp., koniklec – *Pulsatilla* sp.) až do podzimu (rozchodník – *Sedum* sp., netěšek – *Sempervivum* ap., třapatka – *Rudbeckia* sp., jirínka – *Dahlia* sp., hvězdnice – *Aster* ap.) a poskytující tak podněcovací snůšku i ve snůškových mezerách v průběhu sezony.

Níže uvedený seznam (tab. IV.1) lze použít při plánování výsadeb pro tvorbu ekologicky prioritních ploch, případně revitalizaci cenných území. Řada medonosných rostlin totiž plní základní ekologické funkce a přitom poskytuje nektar a pyl (případně medovici). Tyto zdroje jsou důležité především pro včely, ale i řadu dalšího užitečného hmyzu!

Tab. IV.1 Seznam včelařských druhů rostlin a mira jejich významu pro včely

Vysvětlivky k následujícím tabulkám:

- + slabý
- ++ střední
- +++ silný zdroj
- +(+) slabý zdroj, za příznivých podmínek v některých letech i zdroj průměrný
- ++(+) střední zdroj, za příznivých podmínek v některých letech i zdroj nadprůměrný
- neposkytuje
- o velmi slabý, téměř zanedbatelný zdroj (u pylu obvykle spojeno s nízkou stravitelností)
- M zdroj medovice
- M silný zdroj medovice
- (M) přiležitostní producenti medovice mohou vyprodukovat menší množství medovice
- N nektar
- P pyl
- n nektarodárnost – množství nektaru v mg vyloučeného jedním květem za 24 h.
- c cukernatost nektaru měřená refraktometrem udávaná v %
- c.h. cukerná hodnota, tj. množství cukru vyloučeného za 24 h. jedním květem

Zemědělské plodiny na orné půdě

název rostliny		poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
český	vědecký	N	P	M					
bělohořčice setá	<i>Leucosinapis alba</i>	+(+)	+++		0,30	45	0,10	V-VI,VII-X	
bob obecný	<i>Vicia faba</i>	+	+		0,60	30	0,20	VI-VII	
boryt barvířský	<i>Isatis tinctoria</i>	+	++					V	
brukev řepka	<i>Brassica napus</i>	+++	+++		1,20	45	0,54	IV-V	med 100-500 kg.ha-1
brutnák lékařský	<i>Borago officinalis</i>	+++	+		2,60	60	1,50	VII-IX	med 59-211kg.ha-1
čekanka obecná	<i>Cichorium intybus</i>	++	+		0,36	38	0,13	VII-IX	
jetel inkarnát	<i>Trifolium incarnatum</i>	++	++		0,15	42	0,10	VI	
jetel luční	<i>Trifolium pratense</i>	++	++		0,42	47	0,20	VII-VIII	
jetel plazivý	<i>Trifolium repens</i>	++	++		0,40	52	0,15	VI-VII	
jetel zvrhlý	<i>Trifolium hybridum</i>	+++	++		0,03	43	0,01	VI-VIII	
komonice bílá	<i>Melilotus albus</i>	+++	++		0,01	40	0,05	VI-VIII	
kukuřice setá	<i>Zea mays</i>	-	++		-	-	-	VII-VIII	
len setý	<i>Linum usitatissimum</i>	+	+		-	-	-	VI-VII	
mák setý	<i>Papaver somniferum</i>	-	+++		-	-	-	VI-VII	
pohanka obecná	<i>Fagopyrum esculentum</i>	+++	++		0,40	45	0,20	VII-VIII	4 týdny po výsevu rozkvétá
slunečnice roční	<i>Helianthus annuus</i>	+(+)	+		0,36	53	0,20	VII-IX	
sója luštinatá	<i>Glycine max</i>	+	+		0,25	37-45		VI	Lin a kol. (2022)
svazenka vratičolistá	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	+++	+		0,90	45	0,40	VI-X	4-6 týdnů po výsevu rozkvétá, na písčitých půdách a za suchého počasí zdroj výrazně slabší; až 400 kg medu/ha
světlice barvířská	<i>Carthamus tinctorius</i>	+(+)	+					VII-VIII	
štírovník růžkatý	<i>Lotus corniculatus</i>	++	++		0,38	35	0,10	VII-VIII	
tolice vojtěška	<i>Medicago sativa</i>	++	o		0,40	46	0,20	VI-VIII	
úročník bolhoj	<i>Anthylis vulneraria</i>	++	++					VII-VIII	
vičenec ligrus	<i>Onobrychis viciifolia</i>	++	+		1,03	32	0,32	VI-VII	
vikve	<i>Vicia sp.</i>	++	o		1,21	36	0,44	VI-VIII	

Zahradnické kultury (ovoce a zelenina)

název rostliny		poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
český	vědecký	N	P	M					
broskvoň obecná	<i>Prunus persica</i>	+	++	(M)	1,65	38	0,63	IV-V	
brukvovitá zelenina	<i>Brassicaceae</i>	++	+		1,54	56	0,86	V-VI	
cibule kuchyňská	<i>Allium cepa</i>	++	+		0,80	41	0,30	VII	jen semenné porosty
česnek kuchyňský	<i>Allium sativum</i>	++	+		0,33	39	0,10	VII	jen semenné porosty
fazol obecný	<i>Phaseolus vulgaris</i>	o	o					VI-IX	samoopylitelný a reaguje na entomofilii
fazol šarlatový	<i>Phaseolus coccineus</i>	++	++		0,32	38	0,12	VI-IX	výrazně reaguje na entomofilii
hrušeň obecná	<i>Pyrus communis</i>	+	+		0,74	21	0,16	IV-V	
chřest lékařský	<i>Asparagus officinalis</i>	++	+					VI	
jabloň domácí	<i>Malus domestica</i>	+++	+++		1,12	41	0,46	IV-V	
jahodník obecný	<i>Fragaria vesca</i>	o	o		0,34	45	0,15	V-VI	
jeřáb ptačí moravský	<i>Sorbus aucuparia var. moravica</i>	o	+		0,42	57	0,24	V-VI	
kalina obecná	<i>Viburnum opulus</i>	+	++					V-VI	
kaštanovník setý	<i>Castanea sativa</i>	++	++					VI-VII	
kdouloň obecná	<i>Cydonia oblonga</i>	++	++		1,10	50	0,55		
líška obecná	<i>Corylus avellana</i>	-	++		-	-	-	II-III	
líška turecká	<i>Corylus colurna</i>	-	+		-	-	-	II-III	
mandloň obecná	<i>Prunus dulcis</i>	+++	++		2,88	26	0,75	IV	
meruňka obecná	<i>Prunus armeniaca</i>	o	o		1,19	27	0,32	III-IV	
miříkovitá zelenina	<i>Apiaceae</i>	+	+					VI-VII	jen semenné porosty
mišpule obecná	<i>Mespilus germanica</i>	+	+					V	
ostružiník křovitý	<i>Rubus fruticosus</i>	++	++		4,50	25	1,13	VI-VII	
ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	+++	++		7,00	50	3,50	V-VI	
rakytník řešetlákový	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	-	o					III-IV	dvoudomá rostlina
réva vinná	<i>Vitis vinifera</i>	-	-					VI	
rybíz černý	<i>Ribes nigrum</i>	++	o		3,08	25	0,77	IV-V	
rybíz červený	<i>Ribes rubrum</i>	+	o		0,28	32	0,90	IV-V	
slivoně	<i>Prunus spp.</i>	++	++					IV-V	obecně druhy pomologické skupiny "slivoně" - pološvestky, švestky, mirabelky, špendlíky, myrobalán, renklódy

Zahradnické kultury (ovoce a zelenina)

název rostliny		poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
český	vědecký	N	P	M					
srstka angrešt	<i>Ribes uva-crispa</i>	++	o		2,06	34	0,70	IV-V	
temnoplodec černoplodý	<i>Aronia melanocarpa</i>	o	o					IV-V	
třešeň (kulturní odrůdy)	<i>Prunus avium</i>	+++	+++		1,90	30	0,57	IV-V	mezi odrůdami jsou velké rozdíly v nektarodárnosti, obvykle jsou však rekordní mezi ovocnými druhy
tykev obecná	<i>Cucurbita pepo</i>	++	+		50,00	23	11,50	VII-VIII	hodnoty bývají ve vlhkých podmínkách i vyšší, nízký počet květů na hektar však snižuje celkový význam v přepočtu na plochu
tykvovité	<i>Cucurbitaceae</i>	+	+		8,00	30	2,40	VII-VIII	
višeň	<i>Prunus cerasus</i>	+++	+++					IV-V	
zimolez kamčatský	<i>Lonicera kamschatica</i>	+	+					III	kamčatská borůvka ®

Aromatické a léčivé rostliny

název rostliny		poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
český	vědecký	N	P	M					
andělíka lékařská	<i>Archangelica officinalis</i>	++	o					VII-IX	
anýz vonný	<i>Pimpinella anisum</i>	++	o					VII-VIII	
dobromysl obecná	<i>Origanum vulgare</i>	+	o		1,10	76	0,83	VII-VIII	
fenykl obecný	<i>Foeniculum vulgare</i>	+++	o					VII-VIII	
kmín kořený	<i>Carum carvi</i>	+	o					VI-VIII	
kopr vonný	<i>Anethum graveolens</i>	+	o					VI-VIII	
koriandr setý	<i>Coriandrum sativum</i>	+++	o					VI-VIII	
levandule lékařská	<i>Lavandula officinalis</i>	+++	o					VI-VIII	
libeček lékařský	<i>Levistium officinale</i>	++	o					VII-VIII	
majoránka zahradní	<i>Majorana hortensis</i>	++	+					VII-IX	
ostropestřec mariánský	<i>Sylibum marianum</i>	++	+					VII-VIII	
pískavice řecké seno	<i>Trigonella foenum-graecum</i>	+++	++					VI	

Aromatické a léčivé rostliny

název rostliny		poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
český	vědecký	N	P	M					
proskurník lékařský	<i>Althaea officinalis</i>	++	o					VII-VIII	
saturejka zahradní	<i>Satureja hortensis</i>	++	o		1,00	56	0,56	VII-IX	
sléz lesní	<i>Malva sylvestris</i>	++	o		3,90	45	1,70	V-VIII	
šalvěj lékařská	<i>Salvia officinalis</i>	++	o		0,80	44	0,30	VI-VII	
tymián polní	<i>Thymus vulgaris</i>	++	o					V-VIII	
yzop lékařský	<i>Hyssopus officinalis</i>	+++	o		0,29	45	0,13	VII-IX	
včelník moldavský	<i>Dracocephalum moldavica</i>	+++	+++		0,55	43	0,23	VII	

Včelařsky významné dřeviny

název rostliny		poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
český	vědecký	N	P	M					
ampák Danielův	<i>Euodia daniellii</i>	+++	++		0,41	66	0,28	VI-VII	
ampák hupejský	<i>Euodia hupehensis</i>	++	++		0,41	58	0,24	VIII-IX	
bobkovišeň lékařská	<i>Prunus laurocerasus</i>	++	++					V-VI	
borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	-	++	M				V-VI	
brslen evropský	<i>Evonymus europaeus</i>	+	o					V	
brusnice borůvka	<i>Vaccinium myrtillus</i>	++	o		4,70	20,3	0,95	IV-V	
brusnice brusinka	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	o	o		0,35	40,6	0,14	V-VI	
brusnice vlohyně	<i>Vaccinium uliginosum</i>	+	o		1,54	22	0,34		
břečťan popínavý	<i>Hedera helix</i>	+	+					VIII-IX	
bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	-	+	M				IV	
buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	-	+	M				IV-V	
dřezovec trojtrnný	<i>Gleditsia triacanthus</i>	+++	o					V-VII	zavlečený silně nektarodárný druh z východní části Sev. Ameriky vysazovaný v parcích a větrolamech
dřín obecný	<i>Cornus mas</i>	+	++		0,39	20,2	0,08	III-IV	signalizační včelařská rostlina pro rozkvet jabloní
dřišťál obecný	<i>Berberis vulgaris</i>	+	+		0,35	67	0,23	IV-VI	
dub letní	<i>Quercus robur</i>	-	+	M				V-VI	

Včelařsky významné dřeviny

český	název rostliny vědecký	poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
		N	P	M					
habr obecný	<i>Caprinus betulus</i>	-	+	M				IV-V	
hloh obecný	<i>Crataegus laevigata</i>	++	++		0,49	60	0,29	V-VI	
hlošina úzkolistá	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	++	o		0,40	34	0,14	V-VI	
janovec metlatý	<i>Sarothamnus scoparium</i>	+	+					V-VII	
jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	-	+					IV-V	
javor babyka	<i>Acer campestre</i>	+	o	M				V	
javor jasanolistý	<i>Acer negundo</i>	-	+	M				III-IV	
javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	+++	+	M	1,13	44,00	0,50	V	
javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	++	+	M	0,42	30	0,13	IV-V	
javor tatarský	<i>Acer tataricum</i>	+	+	M	0,48	54	0,25	V-VI	
jedle bělokorá	<i>Abies alba</i>	-	+	M				V-VI	
jerlín japonský	<i>Sophora japonica</i>	+++	+		1,53	39	0,60	VII-VIII	
jeřáby	<i>Sorbus spp.</i>	+	+		0,42	57	0,23	V-VI	
jilmy	<i>Ulmus spp.</i>	-	+	M				III-IV	
jírovec maďál	<i>Aesculus hippocastanum</i>	+++	++		4,16	42,00	1,75	V-VI	
katalpa trubačovitá	<i>Catalpa bignonioides</i>	++	+		2,30	35	0,85	VI-VII	
komule Davidova	<i>Buddleya davidii</i>	+	++		0,28	28	0,78	VII	
korkovník amurský	<i>Phellodendron amurense</i>	+	++		0,07	55	0,39	VI	
krušina olšová	<i>Frangula alnus</i>	+++	++		2,24	43	0,96	V-VI; VII	200 kg (Lassen, 2009)
kustovnice cizí	<i>Lycium halimifolium</i>	+++	+		4,35	20	0,87	V-VIII	
lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	+++	o	M	1,88	30	0,56	VII	
lípa stříbrná	<i>Tilia tomentosa</i>	++	o	M	2,08	30	0,62	VII-VIII	
lípa velkolistá	<i>Tilia platyphyllos</i>	+++	o	M	4,95	21	1,40	VI-VII	
lípa zelená	<i>Tilia euchlora</i>	+++	o	M	4,21	30	1,26	VII	
loubinec pětistý	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	o	++		1,40	41	0,57	VII-IX	
lýkovec obecný	<i>Daphne mezereum</i>	+	++					III-IV	
mahalebka obecná	<i>Prunus mahaleb</i>	++	++					V	
modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	-	o	M				IV-V	
netvařec křovitý	<i>Amorpha fruticosa</i>	+	++		0,26	42	0,19	VI-VII	

Včelařsky významné dřeviny

český	název rostliny vědecký	poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
		N	P	M					
olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	-	++	(M)				III-IV	
opletka čínská	<i>Fallopia aubertii (=baldschuanica)</i>	+	o					V-XI	včelařský význam není prověřen
ostružiník ježiník	<i>Rubus caesius</i>	+	+					VI-VII	
ostružiník maliník	<i>Rubus idaeus</i>	+++	++					V-VI	
ořechokřídlec šedivý	<i>Caryopteris incana</i>	++	++					VIII-IX	
pajasan žlaznatý	<i>Ailanthus altissima</i>	++	+		0,21	62	0,13	VI-VII	
pámelník bílý	<i>Symphoricarpos albus</i>	+++	++		4,00	26	1,40	VI-IX	
ptačí zob obecný	<i>Ligustrum vulgare</i>	+	o		0,53	38	0,21	VI-VII	
růže šípková	<i>Rosa canina</i>	+	+					V-VI	
růžovec zákulovitý	<i>Rhodotypos scandens</i>	+	+					V-VII	
řešetlák počistivý	<i>Rhamnus cathartica</i>	+	o					V-VI	
skalník rozprostřený	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	+++	++		1,26	24	0,32	V-VI	
smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	-	++	M				V-VI	
střemcha obecná	<i>Prunus padus</i>	o	o					V	
svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	o	+		0,12	41	0,05	V-VI	
svitel latnatý	<i>Koelreuteria paniculata</i>	++	o		0,21	63	0,13	VII-VIII	
škumpa orobincová	<i>Rhus typhina</i>	+	+					VI	
tis červený	<i>Taxus baccata</i>	-	++					III-IV	
topol	<i>Populus sp.</i>	-	++	M				III-IV	
trnka obecná	<i>Prunus spinosa</i>	++	++		3,40	13	0,44	IV	
trnovník akát	<i>Robinia pseudacacia</i>	+++	o		4,20	62	2,64	V-VI	med 150-180 kg.ha-1
třešeň ptačí	<i>Prunus avium</i>	++	++		1,90	30	0,57	IV-V	
vrba bílá	<i>Salix alba</i>	++	++	M				IV-V	
vrba jíva	<i>Salix caprea</i>	+++	+++	(M)	0,28	33	0,92	III-IV	
vrba košíkářská	<i>Salix viminalis</i>	+	+	M	0,04	52	0,28	III-IV	
vrba nachová	<i>Salix purpurea</i>	++	++	M				IV-V	
vřes obecný	<i>Calluna vulgaris</i>	++	++		0,42	30	0,14	VIII-IX	
vřesovec pleťový	<i>Erica carnea</i>	+	+					III-VI	
wistárie čínská	<i>Wisteria sinensis</i>	+++	o					IV-V	jen v teplých oblastech

Včelařsky významné dřeviny

název rostliny		poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
český	vědecký	N	P	M					
zimolezy	<i>Lonicera</i> spp.	+	+				V		
zlatice zelená	<i>Forsythia viridissima</i>	o	o					"zlatý déšť"	
zmarlika kanadská	<i>Cercis canadensis</i>	o	o				IV-V		
žanovec měchýřník	<i>Colutea arborescens</i>	++	o		0,96	46	0,44		

Ostatní včelařsky významné byliny

název rostliny		poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
český	vědecký	N	P	M					
bělotrn kulatohlavý	<i>Echinops sphaerocephalus</i>	++	+		0,90	58	0,50	VII-VIII	
bodlák obecný	<i>Carduus acanthoides</i>	++	+		0,37	38	0,14	VI-VIII	
bolševník obecný	<i>Heracleum spondylium</i>	++	+					VII-IX	
čičorka pestrá	<i>Coronilla varia</i>	++	+					VI-VIII	
čistec roční	<i>Stachys annua</i>	+++	+		0,70	55	0,30	VII-VIII	
devětsily	<i>Petasites</i> sp.	++	++					III-IV	
dymnivky	<i>Corydalis</i> sp.	+	+					IV-V	
hadinec obecný	<i>Echium vulgare</i>	++	+		0,53	43	0,23	VI-VIII	
hluchavka bílá	<i>Lamium album</i>	++	+		2,70	34	0,90	IV- VIII	
hořčice rolní	<i>Sinapis arvensis</i>	++	+++		0,36	56	0,20	VI-VIII	
chrpa luční	<i>Centaurea jacea</i>	++	+		0,42	45	0,19	VI-IX	
jablečnick obecný	<i>Marrubium vulgare</i>	++	++		0,55	50	0,30	VI-VII	
jaterník trojlaločný	<i>Hepatica nobilis</i>	-	+					III-IV	
jitrocely	<i>Plantago</i> sp.	-	++					V-IX	
kakost luční	<i>Geranium pratense</i>	+	+		1,40	61	1,01	VI-VII	
klejicha hedvábná	<i>Asclepias syriaca</i>	++	+		3,80	35	1,30	VI-VII	
komonice	<i>Melilotus</i> sp.	+++	++		0,20	55	0,10	VI-VIII	
kostival lékařský	<i>Symphytum officinale</i>	+	o					V-VIII	
kyprej obecný	<i>Lythrum salicaria</i>	++	+		1,26	52	0,56	VI-VII	
lopuch větší	<i>Artctium lappa</i>	+	+		0,70	42	0,30	VII-IX	

Ostatní včelařsky významné byliny

český	název rostliny vědecký	poskytuje			n	c	c.h.	kvete v měsíci	poznámka
		N	P	M					
máty	<i>Mentha sp.</i>	+	o		0,50	40	0,20	VII-IX	
mateřídouška obecná	<i>Thymus serpyllum</i>	++	o		0,30	50	0,15	V-IX	
meduňka lékařská	<i>Melissa officinalis</i>	++	++					VI-IX	
mléč rolní	<i>Sonchus arvensis</i>	o	o					VI-IX	
netýkavka žláznatá	<i>Impatiens glandulifera</i>	++	++		1,90	56	1,06	VIII-IX	
ředkev ohnice	<i>Raphanus raphanistrum</i>	++	+		0,42	55	0,20	VI-VII	
ožanka kalamandra	<i>Teucrium chamaedrys</i>	++	o		0,30	49	0,15	VII-IX	
pampeliška lékařská	<i>Taraxacum officinale</i>	++	+++		0,20	32	0,07	IV-VI	Mednatost nízká, 25 kg medu na ha (Demianowicz, 1979)
pcháč oset	<i>Cirsium arvense</i>	++	+		0,17	43	0,08	VII-VIII	
pilát lékařský	<i>Anchusa officinalis</i>	++	o		2,85	49	1,40	V-IX	
plicník lékařský	<i>Pulmonaria officinalis</i>	o	++		0,20	32	0,07	IV	
podběl obecný	<i>Tussilago farfara</i>	++	++					III-IV	
proskurník lékařský	<i>Althaea officinalis</i>	++	++		6,00	44	2,60	VII-IX	
rdesno	<i>Polygonum sp.</i>	++	+		0,52	52	0,27	V-IX	
rozchodník	<i>Sedum sp.</i>	++	+					VI-VII	
sasanka hajní	<i>Anemone nemorosa</i>	-	+					IV	
sléz lesní	<i>Malva sylvestris</i>	+	o		3,90	45	1,80	V-VIII	
srdečník obecný	<i>Leonurus cardiaca</i>	++	+		0,50	40	0,20	VII-IX	
starček lesní	<i>Senecio sylvaticus</i>	+	+					VII-IX	
svlačec rolní	<i>Convolvulus arvensis</i>	+	+		0,50	27	0,14	VI-VIII	
šanta kočičí	<i>Nepeta cataria</i>	++	o		0,80	50	0,45	VII-IX	
tolice dětelová	<i>Medicago lupulina</i>	++	+					V-IX	
tužebník jilmový	<i>Filipendula ulmaria</i>	-	++					VI-VIII	
vrбка úzkolistá	<i>Epilobium augustifolium</i>	+	+		2,58	36	0,93	VI-VIII	
vrbovka horská	<i>Epilobium montanum</i>	++	+					VI-VIII	
zlatobýl obecný	<i>Solidago virgaurea</i>	+	++		0,90	39	0,30	VII-IX	
zlatobýl kanadský	<i>Solidago canadensis</i>	+	+++					VIII-IX	